

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จันทร์สินธุนาถ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระ. ปทานุกรมบาลี ไทย อังกษ
สันสกฤต. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๓. (ทรงโปรด
เกล้าฯ ให้พิมพ์ในคราวอายุครบ ๕ รอบ หม่อมหลวงบัว กิติยากร
ในพระบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ. วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน
พุทธศักราช ๒๕๑๒)

เทพรัตนคุณิษฐ์, หลวง (ทวี ธรรมชัย). ธาตุปทีปิกา. พิมพ์ครั้งที่ ๓.
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๘.

ชินวรสิริวัณน, พระวรวงศ์เธอกรมหมื่น. อภิธานปทีปิกา. พระนคร:
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, ๒๔๕๖.

วชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา. บาลีไวยากรณ์.
อักษรวิธานภาคที่ ๑: สมัญญานุกรณและสนธิ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔๘๔.

_____. วจีวิภาคภาคที่ ๒: นาม และ อพยยศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๒๕.
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔๘๖.

_____. วจีวิภาคภาคที่ ๒: สมาส และ ศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๒๗.
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๗.

_____. วจีวิภาคภาคที่ ๒: อาชยาศ และ กิตก. พิมพ์ครั้งที่ ๑๘.
พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๔๘๔.

แปลก สนิธิรักษ์ (ป. ๙). พจนานุกรมบาลี - ไทย. พระนคร:
ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๖.

พระวิสุทธีสมโพธิ (เจีย ป. ๙). พจนานุกรมกิริยาอาชยาต. พระนคร:
เลี้ยง เชียงธรรมประทีป, ๒๕๔๘.

พระราชวรมณี (ประยูร ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์. พระนคร:
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๑๘.

ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน. พระนคร: ผ่านฟ้าพิทยา, ๒๕๐๖.

ฉันท ชำวิไล. ฉันทศาสตร์. พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ม.ป.ป.

คำรณฉันทวรรณคดี. หอสมุดแห่งชาติ. สมุดไต่คำ. เส้นดินสอขาว.

พระธรรมคุณาภรณ์ ฐตปญฺญเถระ. วุดิตถยปกรณ. ชนบุรี: โรงพิมพ์ประยูรวงศ์,
๒๕๐๘ (คณะสงฆ์วัดโพธาราม พิมพ์ที่ศตวายุในงานพระ เมรุพระศพ
สมเด็จพระสังฆราช ฉฺวโณทมหาเถระ ณวัดเทพศิรินทราวาส,
๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๘).

วาทกฏ. อสังการศาสตร์, แปลจากอสังการศาสตร์ โดย ป.ส.ศาสตร์.
ม.ป.ท., ๒๕๐๘.

พระมหาสามีสังฆรักชิต, สุไพธาดังการ. แปลโดย นาวาอากาศเอก แยม
ประพัฒน์ทอง. พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๑๒.

พระปัญญากาณี. ศาสนวงศ์หรือประวัติศาสนา. แปลโดยศาสตราจารย์
ร.ค.ท. แสง มนวิฟูร. พระนคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๖.

พระสิริรัตนปัญญาเถระ. วชิรสารัตถสังคหะ. แปลโดย นาวาอากาศเอก แยม
ประพัฒน์ทอง. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๒.

ปรมาณูชิตชีโนรส, สมเด็จพระ. ปฐมสมโพธิกถา. พระนคร:
โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๕.

บัญชีสังเขปคัมภีร์โบราณ. หอสมุดแห่งชาติ.

ภาษาอังกฤษ

Dauids, Rhys T.W., and Stede, William. Pali English Dictionary.
London: The Pali Text Society, 1972.

Arte, Vaman Shivram. The Student's Sanskrit-English
Dictionary. Delhi: Motilal Banarsidass, 1968.

Geiger, Wilhelm. Pali Literature and Language. 2d ed. Delhi:
Oriental Books, 1968.

Chatterjee, Heramba Nath. Comparative Studies in Pali and
Sanskrit Alankaras. Calcutta: Sanskrit Pustak Bhandar,
1960.

Malalasekera, G.P. A Dictionary of Pali Proper Names. 2 Vols.
London: The Pali Text Society, 1974.

_____. The Pali Literature of Ceylon. Colombo: M.D.
Gunaseana & Co., Ltd., 1958.

Law, Bimala churn. A History of pali literature (with
a forward by Wilhelm Geiger). 2 vols. Varanasi :
Bhartiya publishing Home, 1974.

Geiger, Wilhelm. pali literature and sprache.
Strassburg : K.J. Triibner, 1916.

Monir-Williams, Monier. Sanskrit-English Dictionary -
London : Oxford University press, 1970.

Robert Caesar, Childers. A Dictionary of the pali
language. Rangood : Buddha Sasanacouncil press,
1974.

H.T. Francis. Jātaka Stories. London : pali text
society, 1973.

ภาคผนวก

๒๖. ดอกปทุมคติอยู่ตามกอ กิ่ง และ เถาของต้นไม้ทั้งหลายก็แย้มบาน
๒๗. ดอกปทุมมีก้านก็ทำลายพื้นลีลาบนบกแล้วออกมาซ้อนกันเป็น ๗ ชั้น
๒๘. ดอกปทุมเกิดห้อยย้อยอยู่บนอากาศ
๒๙. ฝนดอกไม้ก็ตกลงมาโดยรอบทั่วบริเวณ
๓๐. บรรดารุกขชาติที่เป็นไม้ออกไม้ผลก็ผลิอกออกผลในขณะนั้น
๓๑. ทิพยคุริยาก็บันไดศัพทส์สำเนียงเองในอากาศ
๓๒. ระเบียบทองแถวทิพยวัชร์ปรากฏเต็มไป เป็นอันหนึ่งอันเดียวทั่วทั้งหมื่นโลกธาตุ มีพรณโสภาสยิ๊งนัก เป็นมหัศจรรย์

(คู่มือคดั่งปริยัติธรรมเล่ม ๒ หน้า ๕๕-๕๕๖)

บุพพนิมิตฝ่ายมหายาน ๓๒ ประการ

๑. ดอกไม้ทั้งหลายแย้มแต่ไม้บาน
๒. ดอกอุบล ดอกปทุม ดอกกุหลาบ ดอกบุณฑริกที่ขึ้นอยู่ในสระโบกขรณีก็แย้มแต่ไม้บาน
๓. ไม้ดอกไม้ผลทั้งหลายแย้มแต่ไม้บาน
๔. ต้นไม้รัตนแปดต้นก็ปรากฏขึ้น
๕. ชุมแถวทั้งหลายก็ผุดขึ้นแสดงให้เห็น
๖. หน่อแถวทั้งหลายก็ปรากฏขึ้นในเมือง
๗. น้ำหอมเย็นร้อนอันอบด้วยน้ำมันมีกลิ่นหอมก็พุ่งขึ้น
๘. สิ่งไปตกก็มาแต่ข้างภูเขามิพานต์ บันไดสีหน้าท กระทบประทักษิณ เมืองกปิลพัสดุ์ แล้วยืนอยู่ตามประตูเมือง
๙. สิ่งไปตกเหล่านั้นมิได้เบียดเบียนใคร
๑๐. ลูกช้างเผือก ๕๐๐ ก็เฝ้าพระบาทพระเจ้าสุทโธทนะด้วยวงอันประเสริฐ
๑๑. เทพทวารทั้งหลายล้วนคาดเข็มขัดสำแดงคนมานั่งบนคักนางนักสนมของพระเจ้าสุทโธทนะ
๑๒. นางนาคกันยาทั้งหลายไปในพื้นอากาศสำแดงกายให้เห็นครั้งหนึ่ง ถือเครื่องบูชาต่าง ๆ ห้อยย้อยอยู่

บุพพนิมิต ๓๒ ประการ

๑. หมิ่นโลกธาตุหว่านวันไหว
๒. แสงสว่างไม่มีประมาณ แด่สร้านไปในหมื่นจักรวาล
๓. คนตาบอดก็แลเห็นได้
๔. คนหูหนวกก็ได้ยินเสียง
๕. คนใบ้ก็พูดได้
๖. คนคอมก๊กดิบมีตัวตรง
๗. คนงอຍก็เดินไปมาได้
๘. สรรพสัตว์ที่ถูก จองจำก็หลุดพ้นจาก เครื่องจองจำ
๙. ไฟในรถทั้งหมดก็ดับสนิท
๑๐. ความทิวกระหายไปเปตวิสัยก็สงบระงับ
๑๑. พวกสัตว์ศิริจรรย์ไม่มีภัย
๑๒. โรคและไฟคือกิเลสมีรากะเป็นต้น ของสรรพสัตว์ทั้งหลายก็สงบระงับ
๑๓. สรรพสัตว์ทั้งหลายมีวาจาน่ารัก
๑๔. ม้า ช้าง ค่างก็รำเริงคำรณด้วยเสียงอันไพเราะ
๑๕. สรรพคนตรีทั้งหลายไม่มีใครตะคองเลย ก็บรรเลงเสียงก็ก้องขึ้นเอง
๑๖. อารมณ์เครื่องประดับหัตถ์ของมนุษย์ทั้งหลายก็เปล่งเสียง
๑๗. สรรพพืชทั้งหลายก็มองเห็น
๑๘. ลมพัดอ่อน ๆ พอเย็นเป็นสุขแก่สัตว์ทั้งหลายก็ปรากฏมีขึ้น
๑๙. ฝนอันมีไชฏกุฎกาลก็บันดาลตกลงมา
๒๐. น้ำพุพุ่งขึ้นจากแผ่นดินแล้วหลั่งไหลไป
๒๑. หมุนกทั้งหลายก็พากันเลิกละการบินไปในอากาศ
๒๒. แม่น้ำทั้งหลายก็หยุดไหล
๒๓. แม่น้ำในมหาสมุทรก็มีรสหวาน
๒๔. พื้นทีทั้งหลายก็คายพิษไปด้วยบัวเบญจพรรณ
๒๕. สรรพบุปผชาติทั้งหลาย บรรดาที่เกิดบนบกและในน้ำก็แย้มบาน

บุพพนิมิต ๓๒ ประการ

๑. หมิ่นโลกธาตุหาคหวั่นไหว
๒. แสงสว่างไม่มีประมาณ แฉ่สร้านไปในหมื่นจักรวาล
๓. คนตาบอดก็แลเห็นได้
๔. คนหูหนวกก็ได้ยินเสียง
๕. คนใบ้ก็พูดได้
๖. คนคอมก๊กดัดมีตัวตรง
๗. คนง่อยก็เดินไปมาได้
๘. สรรพสัตว์ที่ถูกจองจำก็หลุดพ้นจากเครื่องจองจำ
๙. ไฟในรถทั้งหมดก็ดับสนิท
๑๐. ความหิวกระหายไปแปดวิสัยก็สงบระงับ
๑๑. พวกสัตว์ดิรัจฉานก็ไม่มีย
๑๒. โรคและไฟคือกิเลสมีราคะเป็นต้น ของสรรพสัตว์ทั้งหลายก็สงบระงับ
๑๓. สรรพสัตว์ทั้งหลายมีวาจาน่ารัก
๑๔. ม้า ช้าง ต่างก็รำเริงคำรณด้วยเสียงอันไพเราะ
๑๕. สรรพคนตรีทั้งหลายไม่มีใครแตะต้องเลย ก็บรรเลงเสียงก็ก้องขึ้นเอง
๑๖. อารมณ์เครื่องประดับหัตถ์ของมนุษย์ทั้งหลายก็เปล่งเสียง
๑๗. สรรพพืชทั้งหลายก็ผ่องใส
๑๘. ลมพัดอ่อน ๆ พอเย็นเป็นสุขแก่สัตว์ทั้งหลายก็ปรากฏมีขึ้น
๑๙. ฝนอันมีโชติคุณกาลก็บันดาลตกลงมา
๒๐. น้ำพุพุ่งขึ้นจากแผ่นดินแล้วหั่งไหลไป
๒๑. หมูนกทั้งหลายก็พากันเลิกละการบินไปในอากาศ
๒๒. แม่น้ำทั้งหลายก็หยุดไหล
๒๓. แม่น้ำในมหาสมุทรก็มีรสหวาน
๒๔. พื้นที่ตั้งหมกก็คายาษไปด้วยบัวเบญจพรรณ
๒๕. สรรพบุปผชาติทั้งหลาย บรรดาที่เกิดบนบกและในน้ำก็แย้มบาน

๑๓. นางนาคกันยาทั้งหลายตั้งหมิ่นถือกำหางนกยูงมาสำแดงตนในอากาศ
๑๔. หม้อน้ำเต็มด้วยน้ำตั้งหมิ่น ก็สำแดงการกระทำประทัภษณบิดพิศุคฺมิทานคร
๑๕. นางเพทกันยานับหมิ่นถือ เต้าน้ำหอม เทินบนศีรษะมาสำแดงให้ปรากฏ
๑๖. นางเพทกันยานับหมิ่นถือฉัตรธงชายธงแผ่นผ้ามายื่นสำแดงตนอยู่
๑๗. นางอัปสรนับหมิ่นมาสำแดงตนประโคมด้วยสังข์ ถลอง ตะโพน บัณเฑาะว์ ระฆัง
๑๘. สมกัทยุคมิได้พัก
๑๙. แม่น้ำลำธารก็มีไคลไหล
๒๐. วิมานพระจันทร์และพระอาทิตย์ หมู่ควานักษัตรก็มีไคลเคลื่อนไป
๒๑. เวदानันเป็นเวลาประกอบด้วยบุษยนักษัตร
๒๒. ราชเคหาของพระเจ้าสุทโธทนะก็พร่าวไปด้วยชายแก้ว
๒๓. ไฟก็มีไคลรุ่งเรือง
๒๔. แก้วมณีทั้งหลายก็ปรากฏห้อยย้อยอยู่ตามกุกฎาคาร ปราสาท เสวระเนียด ประคูดและ
พื้น
๒๕. คลั่งผ้าและคลังแก้วต่าง ๆ ปรากฏปกคลุมไปหมด
๒๖. เสียงกา เสียงนกเค้า เสียงแร้ง เสียงสุนัขป่า สุนัขจิ้งจอกหายไปหมด
๒๗. ไคยีนแต่เสียงที่ไฟเราะเสนาะหู
๒๘. ชาวชนบทที่พากันหยุดการหยุดงานกันทั่วทุกตำบล
๒๙. ประเทศแผ่นดินที่สูง ๆ ต่ำ ๆ ก็เรียบเสมอ
๓๐. ถนนทางสี่แพร่ง ทางหลวง ร้านตลาด เหมือนซัดด้วยฝ่ามือ อาเกียรรุ่งเรืองด้วย
ดอกไม้
๓๑. สตรีที่มีครรภ์แก่ทั้งปวงก็คลอดเองโดยสุข
๓๒. เทวดาในป่าสาธวันทั้งปวงก็นิรมิตกายครั้งหนึ่งสำแดงตนสถิตนมัสการอยู่บนใบไม้

(คู่มือคดั่งปริยัติธรรมเล่ม ๒ หน้า ๕๕๘-๕๖๑)

มหาปรีสติลักษณะ ๓๒

๑. มีพระบาทประคิษฐานเป็นอันดี (เรียบเสมอ)
๒. พื้นภายใต้ฝ่าพระบาททั้งสองมีจักรเกิดขึ้น มีที่กำข้างละพัน มีกง มีคุมบริบูรณ์
ด้วยอาการทั้งปวง
๓. มีสันพระบาทยาว
๔. มีพระองค์สีเขียว
๕. มีฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทอ่อนนุ่ม
๖. มีฝ่าพระหัตถ์และฝ่าพระบาทมีลายจุกตาข่าย
๗. มีพระบาทเหมือนสังข์คว่ำ
๘. มีพระขงขริ เรียวจุกแข็งเนื้อทราย
๙. เสด็จสถิตยืนอยู่มีได้น้อมลงเอาฝ่าพระหัตถ์ทั้งสองดูบุคคลำได้ถึงพระชาตทั้งสอง
๑๐. มีพระคุษะ เร็นอยู่ในฝัก
๑๑. มีพระนวิวรรตจวรรตแห่งทองคำ คือพระตะจะประคุกหุ้มด้วยทอง
๑๒. มีพระนวิละเอียก ขุสีละอองจึงมีคิกอยู่ในพระกายได้
๑๓. มีพระโลมชาติเส้นหนึ่ง ๆ เกิดในขุมละเส้น ๆ
๑๔. มีพระโลมชาติที่มีปลายซ้อนขึ้นข้างบน มีสีเขียว มีสีเหมือนดอกอัญชัญ ชคเป็นกณพล
ทักษิณาวฏ
๑๕. มีพระกายตรง เหมือนกายพรหม
๑๖. มีพระมังสะ เค็มในที่ ๗ สถาน
๑๗. มีกึ่งพระกายทอนบนเหมือนกึ่งกายท่อนหน้าของสีหะ
๑๘. มีระหว่างพระอึงสะ เค็ม
๑๙. มีปริมณฑลคัจฉไนโคจร วาของพระองค์เท่ากับพระกายของพระองค์
พระกายของพระองค์เท่ากับวาของพระองค์
๒๐. มีลำพระศอกกลมเท่ากัน
๒๑. มีปลายเส้นประสาทสำหรับนำรสอาหารอันดี
๒๒. มีพระหนุคัจฉางราชสีห์

๒๓. มีพระทนต์ ๔๐ ซี่
๒๔. มีพระทนต์เรียบเสมอกัน
๒๕. มีพระทนต์ไม่ห่าง
๒๖. มีพระทนต์ขาวงาม
๒๗. มีพระชีวทาใหญ่
๒๘. มีพระสุรเสียงกู่เสียงแห่งพรหม ครัสมีสำเนียงคังนกกการวิก
๒๙. มีพระ เนตรคำสนิท
๓๐. มีดวงพระ เนตรกัจจตาแห่งโค
๓๑. มีพระอุดณโถมบังเกิด ณ ระหว่างแห่งขนง มีสีขาวอ่อนคาวร เปรียบด้วยนุ่น
๓๒. มีพระ เคียรคัจจประดับด้วยกรอบพระพักตร์

อนุพยัญชนะ ๘๐ ประการ

๑. มีนิ้วพระหัตถ์และนิ้วพระบาทอันเหตื่องงาม
๒. นิ้วพระหัตถ์และนิ้วพระบาทเรียวยอกไปโดยลำดับแต่ต้นจนปลาย
๓. นิ้วพระหัตถ์และนิ้วพระบาทกลมคูนายช่างกลึงเป็นอันดี
๔. พระนขาทั้ง ๒๐ มีสีอันแดง
๕. พระนขาทั้ง ๒๐ นึ่งอกงามซ้อนขึ้นเบื้องบน มิได้ค่อมลงเบื้องต่ำ กุจได้บสามัญชน ทั้งปวง
๖. พระนขานี้มีพรรณอันเกลี้ยงกลมสนิทมิได้เป็นริ้วรอย
๗. ข้อพระหัตถ์และข้อพระบาทซ่อนอยู่ในพระมังสะมิได้สูง ขึ้นปรากฏออกมาภายนอก
๘. พระบาททั้งสองเสมอกันมิได้ย่อมใหญ่กว่ากัน มาตราว่าเท่าเมื่อดึงา
๙. พระคำเนิงงามคัจจการ เคนแห่งกฤษราชชาติ
๑๐. พระคำเนิงงามคัจจสิหราช
๑๑. พระคำเนิงงามคัจจคำเนิงแห่งหงส์
๑๒. พระคำเนิงงามคัจจสุภราชคำเนิง
๑๓. ขณะเมื่อยืนจะย่างคำเนิงนั้น ยกพระบาทเบื้องขวาข้างไปก่อน พระกายเบื้องไปข้างเบื้องขวา

๑๔. พระชานุมณฑลเกด็ยงกลมงามบริบูรณ์ มิได้เห็นอัญริสະบ้ำปรากฏออกมภายนอก
๑๕. มีบุรุษพญุชณะบริบูรณ์ คือมิได้มีกิริยามารยาทคล้ายสตรี
๑๖. พระนารักษ์ได้บกพร่อง กลมงามมิได้วิกลในที่ใดที่หนึ่ง
๑๗. พระอุทรมีสันฐานอันลึก
๑๘. ภายในพระอุทรมีรอยเวียนเป็นทักษิณาวรรต
๑๙. ลำพระเพลาทั้งสองงามคุดำสุวรรณภักทล
๒๐. ลำพระกรทั้งสองงามคุดำสุวรรณแห่งเอราวัณเทพยหัตถ์
๒๑. พระอังกาพพพิใหญ่่น้อยทั้งปวงจำแนกเป็นอันดี คืองามพร้อมทุกสิ่งหาที่คำห นิมิได้
๒๒. พระมังสะที่ควรจะหนักก็หนา ที่ควรจะบางก็บางตามที่ ทัวทั้งพระสรีระกาย
๒๓. พระมังสะมิได้คุดำในที่ใดที่หนึ่ง
๒๔. พระสรีระทั้งปวงปราศจากค่อมและไฝปาน มูลแมลงวันมิได้มีในที่ใดที่หนึ่ง
๒๕. พระกายงามบริสุทธิ์พร้อมสมกันโดยตามลำดับทั้ง เบื้องบนและ เบื้องล่าง
๒๖. พระกายงามบริสุทธิ์พร้อมสิ้นปราศจากมลทินทั้งปวง
๒๗. มีพระกำดั่งมาก เสมอด้วยกำดั่งแห่งกฤษณชาติ ประมาณถึงพันโกฏิข้าง ถ้าจะ
ประมาณด้วยกำดั่งบุรุษก็ได้ถึงแสนโกฏิบุรุษ
๒๘. มีพระนาสิกอันสูง
๒๙. สันฐานพระนาสิกงามแฉล้ม
๓๐. สีพระโอษฐ์เบื้องบนเบื้องต่ำมิได้ เข้าออกว่ากัน เสมอเป็นอันดี มีพรรณแดงงาม
คุดำสีดดำดั่งสุก
๓๑. พระทนต์บริสุทธิ์ปราศจากมูลมลทิน
๓๒. พระทนต์ขาวคุดำสีดงษ์
๓๓. พระทนต์เกด็ยงสนิพมิได้เป็นริ้วรอย
๓๔. พระอินทรีย์ทั้ง ๕ มีจักขุนทรีย์เป็นอาทิงามบริสุทธิ์ทั้งสิ้น
๓๕. พระเขี้ยวทั้ง ๔ กลมบริบูรณ์
๓๖. คางพระพักตรมีสันฐานยาวสวย
๓๗. พระปรางคทั้งสองคุดำแดงงามเสมอกัน
๓๘. ลายพระหัตถ์มีรอยอันลึก

๓๙. ฉายพระหัตถ์มีรอยอันยาว
๔๐. ฉายพระหัตถ์มีรอยอันตรงมิได้ค้อมคด
๔๑. ฉายพระหัตถ์มีรอยอันแฉกรู้งเรื่อง
๔๒. รัศมีพระกายโอภาสเป็นปริมณฑลโดยรอบ
๔๓. กระทบพระปรารภทั้งสอง
๔๔. กระทบพระเนตรกว้างและยาวงามพอสวมกัน
๔๕. ดวงพระเนตรกอร์ปด้วยประสาททั้ง ๕ มีขาวเป็นอาทิ ผ่องใสบริสุทธิ์ทั้งสิ้น
๔๖. ปดายเส้นพระโศมาทั้งหลายมีโค้งงอมีไค้คด
๔๗. พระชีวหามีสีฐานอันงาม
๔๘. พระชีวหาอนมีไค้กระต้าง มีพรณอันแดงเข้ม
๔๙. พระกรรณทั้งสองมีสีฐานอันยาวทุกุติปทุมชาติ
๕๐. ของพระกรรณมีสีฐานอันกลมงาม
๕๑. ระเบียบพระเส้นทั้งปวงนั้นสละสลวยมิได้ทเหตุในที่อื่นใดอันหนึ่ง
๕๒. แฉกพระเส้นทั้งหลายชอนอยู่ในพระมังสะทั้งสิ้น มีไค้เพิ่มคดขึ้นพูนเหมือนสามัญชน
๕๓. พัสขงสียมมีสีฐานงามเหมือนฉัตรแก้ว
๕๔. ปริมณฑลพระนลาฏโดยกว้างยาวพอสวมกัน
๕๕. พระนลาฏมีสีฐานอันงาม
๕๖. พระโขนงมีสีฐานอันงามคุดันขนอันก่งไว้
๕๗. พระโศมาที่พระโขนงมีเส้นอันละเอียด
๕๘. เส้นพระโศมาที่พระโขนงงอกขึ้นแล้วดำรบบไปโดยลำดับ
๕๙. พระโขนงนั้นใหญ่
๖๐. พระโขนงนั้นยาวสุดหางพระเนตร
๖๑. ผิวพระมังสะละเอียดทั่วทั้งพระกาย
๖๒. พระสรีระกายรุ่งเรืองไปค้วยสิริ
๖๓. พระสรีระกายมิได้มัวหมอง ผ่องใสอยู่เป็นนิตย์
๖๔. พระสรีระกายสกลขึ้นคุดวงคอกปทุมชาติ
๖๕. พระสรีระสัมผัสอ่อนนุ่มสนิท มีไค้กระต้างทั่วทั้งพระกาย

๖๖. กดินพระกายหอมฟุ้งจกดินสุคนษฤณณา
 ๖๗. พระโถมามีเส้นเสมอกันทั้งสิ้น
 ๖๘. พระโถมามีเส้นละ เอียดทั่วทั้งพระกาย
 ๖๙. ลมอัสสาสะปัสสาสะลมหายใจเข้าออกก็เดินละเอียด
 ๗๐. พระโถมามีสังฐานอันงามดุจแยม
 ๗๑. กดินพระโถมูห้อมคุกดินอุบล
 ๗๒. พระ เกสาคำเป็นแสง
 ๗๓. กดินพระ เกสาคอมฟุ้ง ขจรคดบ
 ๗๔. พระ เกสาคอมคุกดิน โกลมบุปผชาติ
 ๗๕. พระ เกสามีสังฐานเส้นกลมสลวยทุกเส้น
 ๗๖. พระคำสนิพทั้งสิ้น
 ๗๗. พระ เกสากอรรภ์ค้วยเส้นอันละเอียด
 ๗๘. เส้นพระ เกสามีไค่ยุงเหยิง
 ๗๙. เส้นพระ เกสาคเวียนเป็นทักษิณาวรรตทุก ๆ เส้น
 ๘๐. วิจิตรไปค้วยระ เบียบพระ เกตุมาดา คือถองแถวแห่งพระรัศมีอันโชตินาการ
 ขึ้น ขณะ เบื้องบนพระอุคมังคสิโรตม์

(ปฐมสมโพธิกถา : ดักขณะปรคคาทกปริวัตต์ ปริเฉทที่ ๔ หน้า ๘๒)

แผน ๕ อย่าง ที่พญามารยังให้ตกลง ดังนี้

๑. ส่วแดงเคซีให้บังเกิดเป็นพายุใหญ่พัดมา ทำลายยอดกฤษณาและเพิกพฤษชาติ
 ปลิวมาจากทุกทิศไกลได้โยชน์หนึ่งสองโยชน์ มาถึงพระกายพระมหาสัตว์โดยรอบ
 ก็ไม่อาจยังจิรวรให้หวั่นไหวได้
๒. บันดาลเคซีให้มหาเมฆตั้งขึ้น ยิงวัสโสทกให้ตกท่วมถึงยอดพนาสนททั้งแผ่นดินเป็น
 ช่องไหลนองไปทั้งป่า ก็ไม่อาจทำให้ชายจิรวรพระมหาสัตว์ชุ่มได้
๓. บันดาลฤทธิให้ เป็นท่าฝนก่อนศิลาตกลงทำลายยอดบรรพตน้อยใหญ่ บังเกิดเป็น
 เปลวไฟและควันคดบมาบนอากาศ ถึงพระ โพรสิศตัวก็ดับกลายเป็นทิพยบุปผชาติ
 ลักการบูชา

๔. แสดงฤทธิให้เป็นท่าฝนนานาวิชาวิเศษ มีประเภทคมข้างเดียวและคมทั้งสองข้าง บางก็เป็นพระขรรค์และดาบ หอก จักร ธนู เกาทัณฑ์เป็นต้น ให้ตกลงแล้วเป็นควัน เป็นเปลวเพลิงมาบนท้องฟ้า พอถึงพระกายก็กลายเป็นทิพย์มาลาเลื่อนลอยลงบูชาทั้งสิ้น
๕. บันดาลอานุภาพให้เป็นท่าฝนถ่านเพลิงมีโอภาสแดงคุดอกทองกวาว เหมือนเพลิงในนรก ปราศจาก เปลวและควันตกลงมาจากอากาศ ก็กลายเป็นทิพย์กุสุมาชาติ เรี่ยรายแพบบาทมูลของพระมหาสัตว์
๖. บันดาลเดชานุภาพให้เป็นท่าฝนไฉ่รังในกุกกุฏนรก ตกลงมาจากคัคคณาถ ก็บันดาลเป็นทิพย์จุดเงินหนีไปรยปรายแพบบาทมูลพระมหาบุรุษเจ้า
๗. แสดงพลาณภาพให้เป็นท่าฝนทรายกรอนละเอียด เป็นควัน เป็นเปลว ตกลงมาจากท้องฟ้า ก็ดับกลายเป็นท่าฝนกุสุมาชาติมุกดาหารมณี ตกลงทั่วรอบบริเวณพระมหาโพธิ์
๘. บันดาลศักดิ์กาให้ท่าฝนเปือกตมอันร้อนรุ่งโรจน์ถวยชาตฐมาการ ตกลงมาจากท้องฟ้า ก็ดับกลายเป็นทิพย์วิเลปนสุคันธชาติ บูชาแพบยุคดบาทาพระพุทธรังกูรราช
๙. สำแดงเดชอำนาจให้บังเกิดมหันตการอันประกอบด้วยองค์ ๘ ก็กลายเป็นอาทิจย์อุทัยไชแสงส่องสว่างมล้างอันตรายนั้นให้เสื่อมสูญไป

(ปฐมสมโพธิกถา : หน้า ๑๗๗-๑๗๓)

ประวัติการศึกษา

- ชื่อ นางสาววัลลีย์ กิงคารวัฒน์
- วุฒิการศึกษา ได้รับพระราชทานปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๔ และได้เข้าศึกษา
ต่อในบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แผนกวิชาภาษา
ตะวันออก ในปี ๒๕๑๘
- สถานที่ทำงาน ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งอาจารย์ ๑ โรงเรียนคอนเมือง